

The comparison of psychological well-being, conflicts and quality of marital life of employed and unemployed women

Masoumeh Seifi divkalaee *

Ph.D. in Management, Women's Affairs Department, Administration of Astan Quds Razavi.

Jafar Noori

Ph.D in Psychology, Department of Psychology, Mashhad Teacher training university. Shahid Beheshti branch, Mashhad, Iran.

Article History

Received: 08 November, 2024

Revised: 28 February, 2025

Accepted: 15 March, 2025

Keywords

Psychological well-being,
marital conflicts,
marital relationship quality,
women's employment.

Abstract

This study aimed to compare psychological well-being, marital conflicts, and marital quality of life between employed and unemployed married women in Mashhad. The statistical population consisted of all married women in Mashhad, including both employed (in public and private sectors) and unemployed (housewives) individuals. A total of 400 participants were selected, comprising 200 employed married women (convenience sampling) and 200 unemployed married women (multistage cluster random sampling). Data were collected through a literature review (for theoretical foundations and background research) as well as questionnaires. Inferential statistics, including one-sample t-test and Mann-Whitney U test, were used to analyze the research hypotheses.

The results indicated that employed women had a higher mean score in psychological well-being compared to unemployed women. Employed women scored higher in personal growth and environmental mastery. Additionally, in all dimensions of marital conflict except for "financial separation," unemployed women exhibited higher levels of marital conflict than employed women. The mean marital quality of life was also higher among employed women. Based on the findings, practical recommendations are provided.

Published by Shandiz Institute of Higher Education

How to cite this article:

Seifi divkalaee, M. and Noori, J. (2025). The comparison of psychological well-being, conflicts and quality of marital life of employed and unemployed women in Mashhad. *Novel Explorations in Computational Science and Behavioral Management*, 3(2), 0-0.

<https://doi.org/10.22034/necsbm.2025.487133.1089>

openaccess

Extended Abstract

Introduction

In recent decades, the growing participation of women in the labor market has brought significant transformations in familial structures and social expectations. The dual role of women—as active contributors to economic productivity and as

primary caregivers within households—has sparked renewed scholarly interest in understanding the psychosocial implications of employment on women's wellbeing and marital dynamics. As urban societies grapple with changing gender roles, questions arise concerning how employment status may influence women's

* E-mail address: masoumeh.seifi@gmail.com

psychological wellbeing, marital conflict, and the overall quality of their spousal relationships.

This study seeks to fill an important gap in the literature by providing a comparative analysis of *psychological well-being*, *marital conflicts*, and *marital quality of life* between employed and unemployed married women in the city of Mashhad, Iran. Drawing on multidimensional frameworks of mental health (Ryff, 1989; Boland et al., 2022), marital quality (Fincham & Bradbury, 2000), and conflict theory (White & Klein, 2002), the research investigates whether significant differences exist between these two groups across key psychosocial domains. The focus on a comprehensive set of variables—rather than isolated constructs—marks a novel contribution to both local and international discourse on women's mental health and family wellbeing.

Methodology

The study employed a *comparative causal-explanatory* research design using a *post-event (ex post facto)* framework. The statistical population included all married women, both employed (governmental and non-governmental sectors) and non-employed (housewives), residing in Mashhad. A total of 400 participants were selected—200 employed and 200 non-employed—using a combination of *multistage cluster sampling* and *convenience sampling*.

Three standardized instruments were used:

- 1- Ryff's Psychological Well-being Scale (54 items, 6 subscales),
- 2- Barati and Sanai's Marital Conflict Questionnaire (54 items, 8 subscales),
- 3- Busby's Quality of Marriage Index (14 items, 3 subscales: agreement, satisfaction, cohesion).

Reliability was confirmed via Cronbach's alpha:

- Psychological Well-being: $\alpha = 0.700$
- Marital Conflict: $\alpha = 0.929$
- Marital Quality: $\alpha = 0.735$

Due to the non-normal distribution of variables (as determined by the Kolmogorov-Smirnov test), *non-parametric Mann-Whitney U tests* were applied to assess mean differences across groups.

Results and Discussion

The findings revealed significant differences between employed and non-employed women across multiple dimensions:

1- Psychological Well-being:

- Employed women scored significantly higher on total psychological well-being.
- Notable differences were found in subdimensions such as *environmental mastery*, *personal growth*, *purpose in life*, and *positive relations with others* (all $p < 0.01$).
- However, in the subscales of *autonomy* and *self-acceptance*, the differences were less pronounced.

2- Marital Conflicts:

- Employed women reported lower overall marital conflict compared to their non-employed counterparts ($p < 0.001$).
- Specific subscales such as *reduced cooperation*, *decreased sexual interaction*, *emotional reactivity*, and *demand for child support* showed significant differences, with non-employed women indicating higher conflict.
- The only subscale that showed no significant difference was "*separating financial matters*."

3- Marital Quality of Life:

- Surprisingly, both groups rated their *overall marital quality* as below the average threshold, but employed women reported slightly higher quality.
- Differences were significant in the *agreement* subscale ($p < 0.001$), whereas *satisfaction* and *cohesion* showed no statistical distinction.

These results underscore the nuanced influence of employment on women's subjective and relational well-being. Employment may offer psychological benefits through increased autonomy, social interaction, and goal orientation, which contribute positively to mental health and may buffer against marital discord. Conversely, the lack of formal

employment may expose women to social isolation, reduced self-efficacy, and increased dependency, amplifying marital stressors.

Nevertheless, the dual burden of employment and domestic responsibilities could also introduce unique stressors for working women—especially in patriarchal societies where gendered expectations remain rigid. However, in this study, the benefits of employment seem to outweigh its potential drawbacks.

Conclusion

This study highlights the complex relationship between women's employment status and their psychological and marital outcomes. Employed women demonstrated better psychological well-being and lower levels of marital conflict, along with marginally higher perceptions of marital quality. These findings suggest that employment can serve as a protective factor against psychosocial stress and relational dissatisfaction.

The implications are manifold:

- For policymakers: There is a need to support women's employment through family-friendly workplace policies, access to childcare services, and mental health support systems.
- For family therapists and counselors: Understanding the psychosocial dynamics of employed and unemployed women is essential in tailoring interventions aimed at improving marital harmony and individual well-being.
- For future researchers: It would be valuable to explore longitudinal effects of employment on marital satisfaction, as well as to consider the moderating roles of job type, income level, spousal support, and number of children.

Ultimately, as gender roles continue to evolve, a nuanced understanding of women's experiences in both domestic and professional spheres is vital for fostering healthier families and more inclusive societies.

بهبودی روانشناختی، تعارضات و کیفیت زندگی زنان شاغل و غیر شاغل

معصومه سیفی دیوکلای*

دکترای تخصصی مدیریت، مرکز امور بانوان، سازمان آستان قدس رضوی.

جعفر نوری

دکترای روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم مشهد، واحد شهید بهشتی، مشهد، ایران.

چکیده

این پژوهش به منظور مقایسه بهبودی روانشناختی، تعارضات و کیفیت زندگی زنان شاغل و غیر شاغل در شهر مشهد انجام شد. جامعه آماری تحقیق، کلیه زنان متاهل شاغل دولتی و غیردولتی و زنان متاهل غیر شاغل شهر مشهد می‌باشند. که از این تعداد ۲۰۰ نفر زن متاهل شاغل ۲۰۰ نفر زن متاهل غیر شاغل (مجموعاً ۴۰۰ نفر)، که زنان متاهل شاغل به صورت نمونه در دسترس و زنان متاهل خانه دار با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری و سوابق پژوهش و همچنین پرسشنامه می‌باشند. برای تحلیل فرضیه‌های پژوهش در بخش آمار استنباطی از تی تک نمونه‌ای و یومان-ویتی استفاده شده است. نتایج بررسی نشان داد، میانگین بهبودی روانشناختی گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. زنان شاغل در ابعاد رشد شخصی و تسلط بر محیط نمرات بالاتری داشتند. همچنین در همه ابعاد تعارضات زناشویی به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر»، میانگین تعارضات زناشویی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است. میانگین کیفیت زندگی زناشویی گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهادهای کاربردی ارائه گردیده است.

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

کلیدواژه‌ها:

بهبودی روانشناختی

تعارضات زناشویی

کیفیت روابط زناشویی

اشتغال زنان

Published by Shandiz Institute of Higher Education

استناد به مقاله:

سیفی دیوکلای، معصومه و نوری، جعفر (۱۴۰۴). بهبودی روانشناختی، تعارضات و کیفیت زندگی زنان شاغل و غیر شاغل. کاوش‌های نوین در علوم محاسباتی و مدیریت رفتاری، ۳(۲)، ۰-۰.

<https://necsbm.shandiz.ac.ir>

doi <https://doi.org/10.22034/necsbm.2025.487133.1089>

openaccess

۱. مقدمه

نفر زن شاغل و ۱۴ میلیون نفر زن خانه‌دار در کشور وجود دارد (مرادخانی، ۲۰۱۷). رود^۱ (۲۰۱۵) معتقد بود، زنان نقش عمده‌ای در فعالیتهای اقتصادی جامعه دارند. آن‌ها با وجود ساعات کاری زیاد، حجم فشار کاری و نقش‌های متعدد خود از بسیاری از امکانات، فرصت رشد و ارتقای شغلی بی‌بهره هستند. علاوه بر این کاهش مشارکت آن‌ها در فعالیتهای اجتماعی رضایتمندی آنان را

زنان به عنوان قشر مهم جوامع نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و بررسی مسائل مربوط به آن‌ها از جمله اشتغال و تأثیرات آن از اهمیت زیادی برخوردار است. این قشر جامعه غالباً بر مبنای شرایط مالی و اجتماعی، خانه‌داری یا شاغل بودن را انتخاب می‌کنند. آمار اخیر کشورمان نشان می‌دهد سهم زنان از نیروی کار رسمی، ۱۱ درصد است و اکنون افزون بر ۱/۲ میلیون

¹ Rod

تتکورانگ^۲، (۲۰۲۱). خانواده نهادی است که به اعضای خود احساس امنیت و آرامش می‌بخشد و زوجین سالم خانواده سالم را می‌سازند و خانواده سالم جامعه سالم را تشکیل می‌دهند (کیم و واراناسی^۳، ۲۰۱۹).

ازدواج به عنوان عاملی مفید و ساختار دهنده به جوامع و در جهت برآوری نیازهای شخصی افراد گسترش یافته است. در این بین ازدواج در کنار منافع مالی و اجتماعی، آن سهم بسزایی در تأمین دلبستگی و امنیت و افزایش سلامت جسمانی و روانی افراد دارد (شیدانفر، ۲۰۲۰). در حقیقت در حالی که صرف ازدواج خطر مرگ و میر را کاهش می‌دهد، انحلال رابطه با خطرات قابل توجه سلامتی همراه است. با این وجود حفظ یک ازدواج موفق بسیار مشکل است. به طور متوسط رضایت زناشویی باگذشت زمان کاهش می‌یابد و میزان طلاق در بسیاری از کشورهای صنعتی بین ۳۰ تا ۵۰ درصد است و چهل درصد ارجاعات مرکز بهداشت روان به دلیل تعارضات زناشویی صورت می‌گیرد. امروزه دستیابی به جنبه‌های چندگانه در زمینه روابط رمانتیک زوجی و حفظ روابط سالم و پایا برای خانواده‌ها به چالشی مهم برای تحقیقات تبدیل شده است (چن^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از دلایل این مسئله عواملی می‌باشد که رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهند احتمالاً پیچیده‌اند؛ همچنین متغیرهایی که هر فرد با خود به ازدواج می‌آورد و اینکه چگونه آن‌ها تعامل می‌کنند و چگونه هر یک از آن‌ها بر رضایت در درون رابطه دارند اثر می‌گذارد (پوسپلوا و کوسیانوا^۵، ۲۰۲۰). تعارضات زناشویی فرایندی تعاملی است که در آن یکی یا هر دو همسر در مورد جنبه‌هایی از رابطه شان احساس ناراحتی می‌کنند و می‌کوشند به طریقی آن را حل کنند به علاوه تعارض در روابط وقتی بروز می‌کند که رفتار یک شخص با توقعات شخص دیگر همسو نباشد. تعارضات زناشویی ناشی از ناهماهنگی زن و شوهر در نوع نیازها و روش ارضای آن خودمحوری، اختلاف در خواسته‌ها، طرح‌های رفتاری و رفتارهای غیرمسئولانه در قبال ارتباط زناشویی و ازدواج است (شرونی و همکاران، ۲۰۲۰). گاهی این تعارضات شدید و لاینحل به نظر می‌رسد اما آنچه به نظر می‌رسد از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. این است که رابطه تعارضات زناشویی و افسردگی نه صرفاً به دلیل خود این تعارضات بلکه به دلیل نحوه برخورد با این تعارضات تبیین می‌شود. تحقیقات قبلی بر روی تأثیر تعاملات منفی متقابل بر رضایت زناشویی متمرکز بوده است و دریافته‌اند که الگوهای تعامل منفی،

کاهش می‌دهد و خستگی زیادی را برایشان به همراه دارد. این موارد می‌تواند آن‌ها را گرفتار مجموعه‌ای از افکار منفی و منفعلانه‌ای کند که جنبه تکراری دارند و مانع حل مسئله سازش یافته می‌شوند و به تشدید افکار منفی می‌انجامند (رود، ۲۰۱۵). طی دهه اخیر تغییرات بزرگی در نحوه فعالیت زنان در دنیا به ویژه در بازار کار صورت گرفته است. این تحولات عمیق در زمینه‌های مختلفی از جمله تغییر در بازار کار و دستاوردهای آموزشی کاهش باروری، زنان تغییرات در روابط خانوادگی و بهبود دسترسی به تصمیم‌گیری به آمده است (علی‌نژاد و موسوی، ۱۴۰۰) در ایران، افزایش سطح تحصیلات، افزایش مشارکت اجتماعی و تمایل برای ورود به عرصه‌های مختلف کسب و کار اقتصادی از جمله تغییراتی است که بسیاری از زنان در سال‌های اخیر تجربه کرده‌اند. در ایران نقش خانه‌داری و نگهداری از فرزندان از مسئولیت‌های اصلی زنان به شمار می‌رود. مسئولیت و نقش مهم زنان در مدیریت امور منزل فرزندآوری و برآوردن نیازهای عاطفی همسر و فرزندان موضوع مهمی برای زنان قلمداد می‌شود؛ بنابراین هنگامی که آن‌ها زمانی را به کار کردن در بیرون از منزل اختصاص می‌دهند عمده کارهای درون منزل را نیز انجام می‌دهند. به طور کلی در جهان مشارکت زنان در نیروی کار در دو دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ ثابت باقی مانده است. نزدیک ۵۲ درصد در مقابل نسبت مشارکت نیروی کار جهانی برای مردان در این دوره کاهش یافته است و از ۸۱ درصد به ۷۷ درصد رسیده است. در سال ۲۰۱۰ نسبت مشارکت زنان در نیروی کار کمتر از ۳۰ درصد در آفریقای شمالی و آسیای غربی بوده است (گزارش سازمان ملل درباره زنان در جهان^۱، ۲۰۱۰). با صنعتی شدن جوامع زن مانند مرد بیرون از خانه به کار و فعالیت‌های مختلف پردازد و به زندگی اقتصادی خانواده کمک می‌کند. زنان بسیاری در خارج از سود وضع کار از یک سو و خانه مشغول کار هستند. توسعه تکنولوژی بالا رفتن سطح تحصیلات، زنان، دستیابی به تخصص‌های مختلف و علاقه زنان به استقلال اقتصادی و افزایش عزت نفس از سوی دیگر منجر به افزایش فعالیت زنان شده است. زنان یکی از گروه‌های حساس بهداشتی بوده که نسبت به مردان در خطر بالاتری برای اکثر اختلالات روانی هستند. سلامت روان، زنان سلامت خانواده و متعاقباً جامعه را کند (بابائی‌گیوی و همکاران، ۱۳۹۵).

ازدواج پیوندی اجتماعی و صمیمانه میان زن و شوهر است که از یک سو می‌تواند زمینه شادمانی و امیدواری را فراهم آورد و از سوی دیگر باعث رنج و ناراحتی عمیق می‌شود (آپاتینگا و

². Apatinga, Tenkorang

³. Kim S, Varanasi

⁴. Chen

⁵. Pospelova, Kosianova

¹. United Nations, New York

است. از آنجایی که زنان نقش مهمی در تربیت و مدیریت خانواده برعهده دارند و اشتغال در کنار آثار مثبت اثرات منفی فردی و خانوادگی داشته است. لذا توجه به اثرات اشتغال از جنبه مثبت و منفی ضروری به نظر می‌رسد. چرا که سلامت خانواده در گرو تداوم و سلامت رابطه اعضای خانواده است. ضروریست پژوهشی در این خصوص صورت گیرد. این تحقیق به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا بین بهزیستی روانشناختی، تعارضات و کیفیت زندگی زنان شاغل و غیرشاغل در شهر مشهد تفاوت معناداری وجود دارد؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

بهزیستی روان‌شناختی عبارت است از قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی و حل تضادها و تمایلات شخصی به‌طور منطقی، عادلانه و مناسب (چلان، زیبرکی و ووگل^۳، ۲۰۱۰). هوشمند کنگ‌سغلی و همکاران (۱۳۹۹) معتقدند که برخی از جنبه‌های منشوری بهینه، مانند تحقق هدف‌های فرد، متضمن قانونمندی و تلاش بسیار است و این امر حتی ممکن است در تعارض کامل با شادکامی کوتاه‌مدت باشد. بعضی از محققان معتقدند بهزیستی روان‌شناختی حالتی از بهزیستی و وجود این احساس در فرد است که می‌تواند با جامعه کنار بیاید. بهزیستی روان‌شناختی به معنای احساس رضایت، روان‌شناختی سالمتر و تطابق اجتماعی با موازین مورد قبول هر جامعه است (بولاند^۴، ۲۰۲۲). به‌طور کلی شخص دارای بهزیستی روان‌شناختی می‌تواند با مشکلات دوران رشد روبرو شود و قادر است در عین کسب فردیت با محیط نیز انطباق یابد. به نظر می‌رسد تعریف رضایت بخش از بهزیستی روان‌شناختی برای فرد مستلزم داشتن احساس مثبت و سازگاری موفقیت‌آمیز و رفتار شایسته مطلوب است؛ بنابراین هرگونه ملاکی که به عنوان اساس سلامتی در نظر گرفته می‌شود باید شامل رفتار بیرونی و احساسات درونی باشد (کارمودی و بیبر، ۲۰۰۷).

نظرات مختلفی درخصوص بهزیستی وجود دارد، از جمله نظریه فروید (کنی و ویلیامز^۵، ۲۰۰۷)، نظریه آدلر (گرچی، ۱۳۹۵)، نظریه سالیوان (مقامی، ۱۴۰۱) و نظریه راجرز بولاند و همکاران، ۲۰۲۲. نظریه فرانکل که بهزیستی را دریافتن معنا مفهوم در زندگی می‌داند (لیو و جیمزگرین^۶، ۲۰۲۳) و نظریه ریف که

مانند دفاعی بودن، متوقع لجبازی یا کناره‌گیری از مکالمه، با عدم رضایت زناشویی و بدتر شدن رضایت از زندگی زناشویی در طول زمان در ارتباط است (اوترو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). نسلی و لتیسکو^۲ (۲۰۰۴) کیفیت روابط زناشویی را فرایندی می‌دانند که کیفیت آن به‌وسیله میزان سازگاری، رضایت صمیمیت و تعارضات زناشویی و همچنین میزان توافق بر سر تصمیم‌گیری‌ها تعیین می‌شود. در واقع کیفیت روابط زناشویی وابسته به توافق نسبی زن و شوهر درباره مسائل مهمی مانند فعالیت‌های مشترک همکاری در کارها و ابراز عشق و محبت به یکدیگر است، کیفیت یک زندگی زناشویی تأثیر زیادی بر سلامتی جسمی و روانی فرد می‌گذارد؛ به طوری که پنجاه درصد از زوج‌های دارای زندگی‌های شاد کیفیت روابط زناشویی خوب را ابراز می‌کنند (جورج، ۲۰۱۰). کیفیت روابط زناشویی بالا به سطح بالایی از رضایتمندی زناشویی سازگاری مطلوب و ارتباط مناسب منجر می‌شود (برزگران و همکاران، ۱۴۰۰).

ازسوی دیگر یکی از مفاهیم مثبت، بهداشت، بهزیستی روانشناختی است. بهزیستی روانشناختی با جایگاه مهار درونی، صفات انگیزشی، ذاتی جامعه‌گرایی احساس بهزیستی، مسئولیت کنترل خویش‌توانایی، تحمل میل به برداشت و تفسیر خوب و مثبت، پیشرفت از طریق هم‌رنگی و کارآمدی عقلانی معادل است. افراد بهزیست یا خوشبخت رضایت از زندگی را تجربه می‌کنند چالش‌های زندگی را می‌پذیرند و به کار و فعالیت علاقه دارند، به دیگران اعتماد دارند و از تعامل اجتماعی نیز برخوردارند (عبدی، ۱۴۰۰). بهزیستی روانشناختی یکی از شاخص‌های ارزیابی سلامت روان است که عامل مهمی در طراوت و شادابی و افزایش عملکرد فردی و اجتماعی زنان است و در پیشگیری از بروز بیماری‌های روان نقش مؤثری را ایفا می‌کند. در صورتی که به‌اندازه کافی مورد توجه قرار نگیرد، فراوانی مشکلات روانی و رفتاری رو به فزونی خواهد گذاشت. در حال حاضر، میزان شیوع اختلالات روان پزشکی در زنان ۴/۴۲ درصد برآورد شده است، عوامل فیزیولوژیک استرس‌های محیطی و شغلی وظایف فزاینده و گاه متضاد، زنان فرسودگی و خستگی، ناامیدی شرایط مادی روابط خانوادگی، نقش‌ها و فعالیت‌های اجتماعی، عواملی هستند که در بهزیستی روان‌شناختی نقش دارند (خانی و همکاران، ۲۰۱۹).

تغییر نقش سنتی زنان و تقاضای روزافزون آنان برای مشارکت در عرصه‌های مختلف امروز به واقعیت انکارناپذیر جامعه تبدیل شده

³ Chlan, K. M., Zebracki, K., & Vogel, L.C.

1. Boland, Verdoon and Ruiz

⁵ Kenny, M. A., & Williams, J.M.

⁶ Liu, James Green

¹ Otero

² Leslie and Letisco

بیشتری انجام می‌شود و حتی گاه مورد مطالعه قرار نمی‌گیرد (کلین و همکاران، ۲۰۰۹). پژوهشی در زمینه مقایسه متغیر رضایت زناشویی و تجربه زیسته زنان شاغل و خانه‌دار نشان داده است که در ابعاد این دو متغیر بین تجربه زیستی زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت وجود دارد و همچنین معایب شاغل بودن برای زنان بیش از معایب خانه‌دار بودن است (رجایی‌قازی‌لو و همکاران، ۱۴۰۰). پژوهش دیگر نشان داد، که از لحاظ سازگاری زناشویی بین سه گروه زنان شاغل تمام وقت، نیمه وقت و خانه‌دار تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین رضایت شغلی و روزهای کاری فرد ارتباطی معنادار وجود نداشت، اما بین رضایت شغلی و سازگاری زناشویی همبستگی معناداری وجود داشت (لطیفی، ۱۹۹۸). پژوهش محمدخانی و آوین (۱۳۹۶) با هدف مقایسه مولفه‌های جسمانی و روانی بهزیستی روان‌شناختی در زنان شاغل و خانه‌دار شهرستان سقز انجام گرفته است. نتایج نشان داد که در مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی تفاوت معناداری بین زنان شاغل و زنان خانه‌دار در وجود دارد. نتایج بیانگر این بود که زنان شاغل در مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی وضعیت بهتری از زنان خانه‌دار داشتند.

رحمانی، توفیقی و بحرانی (۱۳۹۶) پژوهشی با هدف مقایسه رضایت زناشویی، کیفیت زندگی، بهزیستی روان‌شناختی و تاب‌آوری روانی زنان شاغل فرهنگی، شاغل غیرفرهنگی و زنان خانه‌دار شهر بوشهر انجام دادند. نتایج پژوهش نشان دادند که زنان خانه‌دار نسبت به سایر گروه‌ها از رضایت زناشویی بیشتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از بهزیستی روان‌شناختی بیشتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از تاب‌آوری بالاتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از تاب‌آوری بالاتری برخوردار بودند. بابائی گیوی و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان بررسی مقایسه‌ای بهزیستی روان‌شناختی و دل‌زندگی زناشویی و ابعاد آن‌ها در زنان شاغل و غیرشاغل انجام داده‌اند. نتایج نشان داد زنان شاغل بهزیستی روان‌شناختی بالاتری برخوردارند ولی در دل‌زندگی زناشویی تفاوت در زنان خانه‌دار بیشتر بود. زنان شاغل در همه مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی به غیر از مولفه‌های رشد شخصی و خودمختاری از زنان خانه‌دار وضعیت بهتری داشتند. مقایسه ابعاد دل‌زندگی نشان داد زنان شاغل فقط در بعد دل‌زندگی تفاوت معنی‌داری با زنان خانه‌دار داشتند و در ابعاد دیگر تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه وجود نداشت. هدف پژوهش عسکری (۱۳۹۲) مقایسه بهزیستی روان‌شناختی و باورهای ارتباطی در زنان متأهل شاغل و غیر شاغل شهر شیراز است. نتایج حاصله نشان داد

مؤلفه‌هایی را برای آن بیان کرده است شامل: پذیرش خود (مقامی، ۱۴۰۱). هدف و جهت‌گیری در زندگی (گرچی، ۱۳۹۵)، رشد شخصی (لیو و جیمز گرین، ۲۰۲۳) تسلط بر محیط (ویس، وسترهوف، بولمیجر^۱، ۲۰۱۶). خودمختاری (چیلان و همکاران، ۲۰۱۰) و روابط مثبت با دیگران (نجفی، ۱۳۹۹).

مطالعه روابط زوجین به روشن شدن چارچوب‌های ساختاری که روابط زوجین در آن شکل می‌گیرد کمک می‌کند. کیفیت روابط زناشویی نقش اساسی در ارزیابی کیفیت کلی ارتباطات خانوادگی دارد (برادبوری، فینچام و بیچ^۲، ۲۰۰۰). کیفیت روابط زناشویی مفهومی چند بعدی است و شامل ابعاد گوناگون ارتباط زوجین مانند سازگاری، رضایت، شادمانی، انسجام و تعهد می‌شود (تروکسل^۳، ۲۰۰۶). سه رویکرد عمده برای مفهوم‌سازی کیفیت روابط زناشویی وجود دارد. رویکرد اول مربوط به لیونس و اسپانییر (علامه روشن، ۱۴۰۱) است که کیفیت روابط زناشویی را ترکیبی از سازگاری و شادمانی می‌داند. رویکرد دوم مربوط به فینچام و برادبوری (هوشیار، ۱۳۹۸) است.

تعارض با اصطلاحاتی مثل عدم توافق، رویارویی و ناهماهنگی در علایق و ایده‌ها، تعریف می‌شود (وایت و کلین^۴، ۲۰۰۲). بعضی نظریات، تعارض را رخدادی طبیعی برای زوجین و خانواده‌ها می‌دانند (وایت و کلین، ۲۰۰۲) لذا اغلب، تعارض به عنوان یک پدیده اجتناب‌ناپذیر در هر رابطه‌ای در نظر گرفته می‌شود و بسیاری تحقیقات مانند استراسلی و مارکمن (۱۹۹۰) بر روی این اندیشه تحقیقات‌شان را متمرکز کرده‌اند. آنان بر تحولات و چالش‌هایی که در مسائل ازدواج رخ می‌دهند و اغلب اجتناب‌ناپذیرند و منجر به تعارض می‌شوند، تمرکز دارند. تحقیقات در زندگی زناشویی نشان می‌دهند که بین تعارض زناشویی و سلامت روانی و جسمانی کلی خانواده رابطه معنی‌داری وجود دارد (ایمپت و پلو^۵، ۲۰۰۹؛ بارمن و مانگولین^۶، ۱۹۹۲).

در میان تحقیقات انجام شده، بین تعارضات آشکار و پنهان تمایز صورت گرفته است زیرا تعارض همیشه به صورت آشکار بیان نمی‌شود (کلین و همکاران، ۲۰۰۹؛ فینچام و بیچ، ۱۹۹۹). بیشتر تحقیقات در مورد جلوه‌های آشکار تعارض مثل اختلاف نظر، بحث و کشمکش، پرخاشگری کلامی و خشونت فیزیکی، صورت گرفته است. اما اندازه‌گیری جنبه‌های پنهان تعارض مشکل‌تر از جنبه‌های آشکار است و ارزیابی و تشخیص آن‌ها با سختی

¹ Weiss, Westerhof, Bohlmeijer

² Bradbury, T., Fincham, F., & Beach, S

³ Troxel, W. M

⁴ White & Klein

⁵ Immpett & Peplau

⁶ Burman & Mangolin

روانشناختی و دزدگی زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل بود به طوری که زنان شاغل از بهزیستی روانشناختی بالاتری برخوردار بودند ($p < 0/01$)؛ همچنین دزدگی زناشویی در زنان شاغل کمتر بود ($p < 0/05$). می‌توان نتیجه گرفت اگر شغل دارای ویژگی منفی مثل ساعات کاری طولانی و استرس و فشارهای زیاد نباشد تاثیرات مثبتی بر بهزیستی روانشناختی زنان و کاهش دزدگی آنان از زندگی زناشویی‌شان دارد، لذا فراهم نمودن زمینه‌های مشارکت اجتماعی و اشتغال‌زائی متناسب با شان زنان می‌تواند بر کاهش عوامل مرتبط با طلاق موثر باشد.

نتایج پژوهش هاشمی و همکاران (۲۰۰۷) که در مورد زنان پاکستانی انجام گرفت، نشان داد که زنان با سطح تحصیلات بالا که عمدتاً زنان شاغل بوده‌اند، سازگاری و رضایت بالاتری نسبت به زنان با تحصیلات پایین که عمدتاً زنان خانه‌دار بوده‌اند، داشتند. پتریگلیبری (۲۰۱۹) در طی ۵ سال، ۱۰۰ زوج شاغل را مورد مطالعه قرار داد تا پی‌برد زوج‌های شاغل ماهر و غیر ماهر چگونه شغل و رابطه خود را با هم ترکیب می‌کنند. پژوهشگر مذکور در اولین ویژگی دریافت که زوج‌های شاغل ماهر، مسئولیت‌های خود را در خانه و محل کار به طور مساوی تقسیم کنند، زیرا روابط زوج‌های شاغل متعارض در زمینه تقسیم منصفانه کار بسیار پرتنش بود. زوج‌های شاغل ماهر همچنین خود را از کلیشه‌های جنسیتی که زن را مسئول همه کارهای خانه می‌داند، دور کنند. در آخرین ویژگی کشف شده، زوج‌های شاغل ماهر فرصت‌های برابری برای پیگیری جاه‌طلبی و پویایی‌هایشان در زندگی دارند. بایاجی و یاداف (۲۰۱۳) در پژوهشی انتخاب راهبردهای حل تعارض در زوج‌های شاغل را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که در میان مردان، همکاری و در میان زنان این نوع خانواده‌ها، تطابق اولین و مهم‌ترین راهبرد ترجیحی بود. ژو و همکاران (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای ۳۶۲ زوج هر دو شاغل به این نتیجه رسیدند که سرریزهای متقابل کار و خانواده و ساعات کار طولانی موجب تعارض در روابط این نوع زوجین می‌شوند. همچنین آن‌ها دریافتند که میزان کم مشارکت مردان در انجام امور خانه با نارضایتی زناشویی و افسردگی زنان رابطه دارد.

موضوعی که حائز اهمیت است در پژوهش‌های بررسی شده صرفاً شباهت در جامعه آماری بوده است (زنان شاغل و غیرشاغل) و در خصوص متغیرها تنها یک متغیر از سه متغیر بررسی شده است (تعارضات، بهزیستی) و بیشتر متغیرهایی چون رضایت زناشویی، الگوی ارتباط، تعهد زناشویی، سازگاری زناشویی مورد بررسی قرار گرفته و در این زمینه پژوهش حاضر تنها تحقیقی هست که قرار

که تفاوت میانگین دو گروه در بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن معنادار است و تفاوت میانگین دو گروه در باورهای ارتباطی معنادار نیست.

هدف از پژوهش طلوع مهر (۱۳۹۱) بررسی تفاوت کیفیت زندگی در زنان شاغل فرهنگی و غیرفرهنگی با زنان خانه‌دار بود. نتایج حاکی از آن بود که میانگین متغیرهای سلامت جسمانی و روانی در زنان شاغل فرهنگی و غیرفرهنگی و متغیرهای درد جسمانی و نشاط در زنان خانه‌دار بالاتر بود. از سوی دیگر، سلامت روانی زنان شاغل فرهنگی بیشتر از زنان شاغل غیرفرهنگی ارزیابی شد. همچنین نتایج پژوهش حاکی از آن بود که متغیر تحصیلات و سن در کیفیت زندگی زنان بسیار تاثیر گذار می‌باشد. هنرپروران و همکاران (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان مقایسه الگوی‌های ارتباط و تعارضات زناشویی در زنان متاهل شاغل در بانک‌های دولتی و زنان خانه‌دار شهر شیراز انجام داده‌اند. نتایج نشان داد که زنان شاغل بیشتر از الگوی ارتباطی سازنده متقابل و زنان خانه‌دار بیشتر از الگوی ارتباطی اجتناب متقابل استفاده می‌کنند. در زمینه تعارضات زناشویی نیز زنان شاغل در خُرده مقیاس جدا کردن امور مالی از یکدیگر دارای تعارضات بیش‌تری هستند و زنان خانه‌دار در خُرده مقیاس‌های افزایش جلب حمایت فرزندان و افزایش واکنش‌های هیجانی دارای تعارضات بیش‌تری بودند. توایی‌نژاد و نظری (۲۰۰۶) بیانگر این مسئله بود که در زندگی زنان شاغل متاهل اختلافات بیش‌تری نسبت به زنان خانه‌دار وجود دارد که بیش‌ترین اختلاف بین زن و شوهر در این خانواده‌ها به تربیت، تنظیم بودجه، اختلاف سلیقه در چگونگی گذراندن اوقات فراغت، ترسیدن به امور منزل و دخالت‌های اطرافیان در زندگی شخصی و خصوصی عنوان گردید.

باقری معین در پژوهشی با عنوان مقایسه بررسی خصیصه سلطه-گری و سلطه‌پذیری و کیفیت زندگی در زنان شاغل و غیر شاغل ناحیه از شهر اصفهان، به بررسی مقایسه خصیصه‌های سلطه‌گری و سلطه‌پذیری و کیفیت زندگی در بین زنان شاغل و غیرشاغل ۵ ناحیه از شهر اصفهان بوده است. نتایج نشان داد که دو گروه زنان شاغل و غیرشاغل در میزان سلطه‌گری-سلطه‌پذیری و همچنین در کیفیت زندگی و زیرمقیاس‌های سلامت جسمانی، روانی، روابط اجتماعی تفاوت معنی‌دار داشتند. اما تفاوت دو گروه در زیر مقیاس سلامت محیطی معنی‌دار به دست نیامد. بابایی (۱۳۹۴) مطالعه‌ای با عنوان بررسی مقایسه‌ای بهزیستی روانشناختی و دزدگی زناشویی زنان شاغل و غیرشاغل انجام داده است، تحلیل‌های آماری گویای تفاوت معناداری بین بهزیستی

پژوهش، از منابع کتابخانه‌ای شامل کتاب‌ها، مقاله‌ها، نشریه‌ها، رساله‌ها و منابع علمی موجود در دانشگاه و مراکز علمی استفاده شده است. در این پژوهش علاوه بر استفاده از منابع کتابخانه‌ای به منظور تدوین مبانی نظری پژوهش به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه‌های مورد استفاده پژوهش حاضر با توجه به متغیرهای پژوهش موارد زیر می‌باشد.

پرسشنامه بهزیستی روانشناختی ریف با ۵۴ سوال و ۶ عامل، پرسشنامه تعارضات زناشویی براتی و ثنایی با ۵۴ سوال و ۸ بعد همچنین پرسشنامه کیفیت رابطه زناشویی با سبی ۱۴ گویه و ۳ خرده مقیاس.

به منظور محاسبه پایایی، تعداد ۲۰ عدد پرسشنامه توزیع و پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS پایایی کل پرسشنامه و نیز تک تک سؤالات از طریق آزمون کرونباخ مورد محاسبه قرار گرفت که مقدار آلفای کل ۰/۷۸۵ بدست آمد این مقدار بیش از α قابل قبول (۰/۷) است و نشان می‌دهد پرسشنامه استفاده شده از پایایی و قابلیت اطمینان مناسبی برخوردار می‌باشد به عبارت دیگر می‌توان بیان داشت که بین سؤالات پرسشنامه هم‌خوانی وجود داشته است.

جدول ۱- ضریب آلفا کرونباخ متغیرهای تحقیق

متغیرهای تحقیق	ضریب پایایی
کیفیت زندگی	۰/۷۳۵
تعارض زناشویی	۰/۹۲۹
بهزیستی روانشناختی	۰/۷۰۰

با توجه به نتایج جدول ۱، مقدار ضریب پایایی متغیرهای تحقیق، بالاتر از ۰/۷ است، لذا بیانگر همسانی درونی گویه‌های این متغیرها است.

۴. یافته‌های تحقیق

سن پاسخگویان در این تحقیق در غالب یک سوال باز مورد سنجش قرار گرفت. بازه سنی در تحقیق حاضر ۲۶ تا ۵۵ سال می‌باشد. بیشترین تعداد پاسخگویان شاغل با ۵۴/۵ درصد در رده ۳۰ تا ۴۰ سال و پاسخگویان غیر شاغل نیز با ۵۷ درصد در رده سنی ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارند. بیشترین تعداد پاسخگویان شاغل با ۶۳/۵ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و پاسخگویان غیر شاغل با ۶۲ درصد دارای تحصیلات دیپلم می‌باشند. بیشترین تعداد پاسخگویان شاغل با ۳۶/۵ درصد تا ۶ سال ۱۰ سال است که ازدواج کرده‌اند و پاسخگویان غیرشاغل با ۵۸ درصد کمتر از ۵ سال از ازدواجشان می‌گذرد. بیشترین تعداد پاسخگویان شاغل با ۵۶ درصد دارای سابقه ۱ تا ۵ سال و کمترین تعداد پاسخگویان با ۰/۵ درصد دارای سابقه بین ۲۱ تا ۲۵ سال می‌باشند.

است هر سه متغیر را بررسی نماید. همچنین پژوهش‌های گذشته تنها به مقایسه بخشی از رسته مشاغل (پرستار، کارمندان، معلمان) پرداخته و برعکس آن پژوهش حاضر تمام مشاغل دولتی و غیردولتی (با توجه به تفاوت‌های ماهیتی این مشاغل) را مورد بررسی قرار خواهد داد.

بر اساس مبانی نظری فرضیه‌های زیر تدوین می‌گردد. فرضیه اصلی: بین بهزیستی روانشناختی، تعارض زناشویی و کیفیت زندگی زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری وجود دارد. فرضیه‌های فرعی:

۱: بهزیستی روانی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

۲: تعارض زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

۳: کیفیت زندگی زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

۳. روش‌شناسی

این پژوهش از حیث روش از نوع پس رویدادی-مقایسه‌ای است و از حیث هدف، از نوع تحقیقات کاربردی می‌باشد. محقق امیدوار است که نتایج حاصل از این تحقیق برای بهبود برنامه‌های اشتغال خانواده محور مؤثر واقع شود. جامعه آماری کلیه زنان متاهل شاغل دولتی و غیردولتی و زنان متاهل غیرشاغل شهر مشهد می‌باشند. که از این تعداد ۲۰۰ نفر زن متاهل شاغل ۲۰۰ نفر زن متاهل غیرشاغل (مجموعاً ۴۰۰ نفر) که زنان متاهل شاغل به صورت نمونه در دسترس و زنان متاهل خانه‌دار با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. جهت انتخاب زنان شاغل نمونه‌ها از بین کارمندان مراکز دولتی و غیر دولتی انتخاب شده‌اند، بدین منظور از بین این مراکز تعدادی انتخاب و پرسشنامه‌ها به طور تصادفی بین کارکنان زن توضیح شد. جهت انتخاب زنان خانه‌دار، از بین مناطق ۱۷ گانه مشهد ۳ منطقه با توجه به منطقه اقتصادی اجتماعی بالا، متوسط و پایین انتخاب گردید. سپس از بین محل‌های این مناطق یک محل انتخاب گردید و پرسشنامه توزیع شد. در ضمن میزان تحصیلات زنان شاغل و غیرشاغل کنترل گردید، بنابراین در پژوهش حاضر، میزان تحصیلات در سه سطح (دیپلم، فوق دیپلم، لیسانس) در زنان شاغل و غیرشاغل برابر می‌باشد. همچنین متغیر کنترل برای زنان شاغل و غیرشاغل حداقل ۵ سال سابقه کار و ازدواج می‌باشد. در این پژوهش، برای کسب اطلاعات تئوریک و ادبیات موضوعی

پایین‌تر از مقدار متوسط ۳ و در گروه غیر شاغل در حد متوسط می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی عدم معنادار بودن ($sig > 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر تعارض زناشویی گروه غیر شاغل با میانگین وزنی ۳ است. اما در گروه زنان شاغل، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی معنادار بودن ($sig < 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر تعارض زناشویی با میانگین وزنی ۳ است؛ به این ترتیب که مقدار t منفی متغیر تعارض زناشویی در گروه زنان شاغل بیانگر پایین‌تر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل میزان تعارض زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط و زنان غیر شاغل در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در همه ابعاد تعارض زناشویی پایین‌تر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند. اما زنان غیر شاغل در ابعاد کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی و کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و دوستان بالاتر از متوسط و در سایر ابعاد پایین‌تر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۳- شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای متغیر

تعارض زناشویی و ابعاد آن

متغیر	گروه	تعداد حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	معناداری (sig)
تعارض زناشویی	شاغل	۱/۸۳	۳/۸۷	۲/۷۱	۰/۶۵۴	-۶/۲۴	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۰۴	۳/۸۰	۲/۹۳	۰/۵۱۵	-۱/۸۶	۰/۰۶۵
کاهش همکاری	شاغل	۱/۲۰	۳/۸۰	۲/۴۸	۰/۷۸۲	-۹/۴۲	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۱/۶۰	۳/۸۰	۲/۷۴	۰/۶۲۲	-۵/۹۳	۰/۰۰۰
کاهش رابطه جنسی	شاغل	۱/۲۰	۴/۲۰	۲/۷۷	۰/۸۹۳	-۳/۶۴	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۴۰	۴/۲۰	۳/۲۰	۰/۶۹۴	۴/۰۱	۰/۰۰۰
افزایش واکنش‌های هیجانی	شاغل	۲	۴	۲/۸۸	۰/۶۷۵	-۲/۴۲	۰/۰۱۶
	غیر شاغل	۲/۲۵	۳/۸۸	۳/۰۳	۰/۵۴۱	۰/۸۱۷	۰/۴۱۵
افزایش جلب حمایت فرزندان	شاغل	۱/۶۰	۴/۲۰	۲/۷۳	۰/۷۰۰	-۵/۳۷	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۱	۴/۲۰	۲/۳۴	۰/۹۶۶	-۹/۶۹	۰/۰۰۰
افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود	شاغل	۱/۳۳	۴/۶۷	۲/۴۳	۰/۹۳۷	-۸/۵۶	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۱/۶۷	۴	۲/۷۸	۰/۷۵۶	-۴/۱۲	۰/۰۰۰
کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و دوستان	شاغل	۱/۳۳	۳/۸۳	۲/۷۶	۰/۸۱۰	-۴/۱۰	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۰۰	۴/۵۰	۳/۱۶	۱/۰۵	۲/۱۶	۰/۰۳۲
جدا کردن امور مالی از یکدیگر	شاغل	۱/۴۳	۴/۱۴	۲/۷۰	۰/۸۷۲	-۴/۹۰	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۱/۷۶	۳/۵۷	۲/۶۷	۰/۵۶۳	-۸/۲۵	۰/۰۰۰
کاهش ارتباطی موثر	شاغل	۲/۰۸	۴/۳۳	۲/۷۸	۰/۶۳۱	-۴/۹۶	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۶۷	۳/۵۸	۳/۲۰	۰/۳۴۳	۸/۱۸	۰/۰۰۰

در جدول ۴، شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین وزنی ۳ برای متغیر کیفیت زندگی زناشویی و ابعاد آن ارائه شده است. با توجه به جدول ۴، میانگین کیفیت زندگی زناشویی در هر دو گروه زنان شاغل و غیر شاغل پایین‌تر از مقدار متوسط ۳ می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای هر دو گروه،

به منظور تجزیه و تحلیل داده با توجه به ناهمگون بودن از آزمون آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. در جدول ۲، شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین وزنی ۳/۵ برای متغیر بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن ارائه شده است. با توجه به جدول ۲، میانگین بهزیستی روان‌شناختی در گروه شاغل بالاتر از مقدار متوسط ۳/۵ و در گروه غیر شاغل در حد متوسط می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی عدم معنادار بودن ($sig > 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر بهزیستی روان‌شناختی گروه غیر شاغل با میانگین وزنی ۳/۵ است. اما در گروه زنان شاغل، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی معنادار بودن ($sig < 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر بهزیستی روان‌شناختی با میانگین وزنی ۳/۵ است؛ به این ترتیب که مقدار t مثبت متغیر بهزیستی روان‌شناختی در گروه زنان شاغل بیانگر بالاتر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳/۵) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل میزان بهزیستی روان‌شناختی خود را بالاتر از متوسط و زنان غیر شاغل در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در اکثر ابعاد بهزیستی روان‌شناختی، به جز خودپنداری، نمرات بالاتر از متوسط دارند. ابعاد تسلط محیطی، رشد شخصی و هدف در زندگی پایین‌تر از متوسط و در سایر ابعاد بالاتر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۲- شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای متغیر

بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن

متغیر	گروه	تعداد حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	معناداری (sig)
بهزیستی روان‌شناختی	شاغل	۳/۱۳	۴/۶۱	۳/۶۵	۰/۳۶۸	۵/۶۹	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۳/۰۷	۳/۹۳	۳/۵۱	۰/۲۴۷	۰/۵۷۷	۰/۵۶۴
خود پیروی	شاغل	۲/۸۹	۴/۸۹	۳/۴۶	۰/۵۹۶	-۰/۹۷۶	۰/۳۳۰
	غیر شاغل	۳/۱۱	۳/۷۸	۳/۵۸	۰/۲۲۹	۵/۲۲	۰/۰۰۰
تسلط محیطی	شاغل	۳	۴/۳۳	۳/۶۳	۰/۴۷۶	۴/۰۳	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۱۱	۵	۳/۰۵	۰/۹۴۷	-۶/۶۶	۰/۰۰۰
رشد شخصی	شاغل	۲/۴۴	۴/۵۶	۳/۷۴	۰/۵۸۶	۵/۷۸	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲/۵۶	۴/۱۱	۳/۲۲	۰/۶۲۲	-۶/۳۵	۰/۰۰۰
روابط مثبت با دیگران	شاغل	۲/۶۷	۴/۷۸	۳/۵۸	۰/۶۸۱	۱/۶۵	۰/۱۰۰
	غیر شاغل	۳	۵/۳۳	۴/۱۷	۰/۶۹۷	۱۳/۶۶	۰/۰۰۰
هدف در زندگی	شاغل	۲/۶۷	۴/۸۹	۳/۷۵	۰/۶۵۹	۵/۴۷	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۳	۳/۸۹	۳/۴۴	۰/۳۲۰	-۲/۴۹	۰/۰۱۴
پذیرش خود	شاغل	۲/۶۷	۵/۲۲	۳/۷۲	۰/۶۷۴	۴/۶۴	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۳	۴/۵۶	۳/۵۸	۰/۴۷۲	۲/۵۳	۰/۰۱۲

در جدول ۳، شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین وزنی ۳ برای متغیر تعارض زناشویی و ابعاد آن ارائه شده است. با توجه به جدول ۳ میانگین تعارض زناشویی در گروه شاغل

۰/۰۰۰	۰/۰۸۶	تسلط محیطی
۰/۰۰۰	۰/۱۸۰	رشد شخصی
۰/۰۰۰	۰/۱۵۳	روابط مثبت با دیگران
۰/۰۰۰	۰/۱۵۳	هدف در زندگی
۰/۰۰۰	۰/۱۶۳	پذیرش خود

طبق جدول ۵، با توجه به معناداری آزمون یک نمونه‌ای کلموگورف-اسمیرنوف، برای همه متغیرهای تحقیق و ابعاد آن‌ها، لذا فرض صفر یعنی توزیع نرمال جامعه برای همه متغیرها رد می‌شود.

فرضیه ۱: بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیر شاغل تفاوت معناداری دارد.

با توجه به وجود یک متغیر فاصله‌ای-نسبی که دارای توزیع غیر نرمال است و یک متغیر اسمی دو حالتی، جهت بررسی فرضیه اول از آزمون ناپارامتریک یو-مان-ویتنی^۱ استفاده می‌شود. با توجه به نتایج جدول ۶، معناداری آزمون یو-مان-ویتنی برای متغیر بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. همانطور که در جدول توصیفی ۲ مشاهده شد، میانگین بهزیستی روان‌شناختی گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. همچنین در ابعاد، تسلط محیطی، رشد شخصی، هدف در زندگی و پذیرش خود، میانگین بهزیستی زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است میانگین بالاتر زنان شاغل در بعد رشد شخصی نشان‌دهنده اثر مثبت اشتغال بر توسعه فردی است. اما در ابعاد خود پیروی و روابط مثبت با دیگران، میانگین بهزیستی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است.

جدول ۶- نتایج آزمون یو-مان-ویتنی (فرضیه ۱)

متغیرها	مقدار یو-مان-ویتنی	Z مقدار	معناداری
بهزیستی روان‌شناختی	۱۶۸۱۱	-۲/۷۷	۰/۰۰۶
خود پیروی	۱۳۸۹۸	-۵/۳۴	۰/۰۰۰
تسلط محیطی	۱۰۴۶۵	-۸/۲۷	۰/۰۰۰
رشد شخصی	۱۱۸۷۹/۵	-۷/۰۸	۰/۰۰۰
روابط مثبت با دیگران	۱۲۵۳۹	-۶/۴۸	۰/۰۰۰
هدف در زندگی	۱۳۶۲۶	-۵/۵۳	۰/۰۰۰
پذیرش خود	۱۷۳۴۰	-۲/۳۱	۰/۰۲۱

فرضیه ۲: تعارض زناشویی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیر شاغل تفاوت معناداری دارد.

با توجه به وجود یک متغیر فاصله‌ای-نسبی که دارای توزیع غیر نرمال است و یک متغیر اسمی دو حالتی، جهت بررسی فرضیه دوم

حاکمی معنادار بودن ($\text{sig} < 0.05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر کیفیت زندگی زناشویی با میانگین وزنی ۳ است؛ به این ترتیب که مقدار t منفی متغیر کیفیت زندگی زناشویی در هر دو گروه بیانگر پایین‌تر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل و غیرشاغل میزان کیفیت زندگی زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در بعد توافق، کیفیت زندگی زناشویی خود را بالاتر از متوسط، در بعد رضایت، پایین‌تر از متوسط و در بعد انسجام، در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. اما زنان غیر شاغل در ابعاد توافق و رضایت، کیفیت زندگی زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط و در بعد انسجام، در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۴- شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای متغیر

کیفیت زندگی زناشویی و ابعاد آن

متغیر	گروه	تعداد حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	معناداری (sig)
کیفیت زندگی زناشویی	شاغل	۲۰۰	۱/۵۷	۴/۶۴	۲/۷۹	-۴/۰۳	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲۰۰	۲/۱۴	۳/۱۴	۲/۵۸	-۱۵/۳۵	۰/۰۰۰
توافق	شاغل	۲۰۰	۲	۴/۸۳	۳/۲۰	۳/۷۴	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲۰۰	۰/۶۷	۳/۳۸	۲/۶۵	-۵/۲۵	۰/۰۰۰
رضایت	شاغل	۲۰۰	۰/۸۰	۴/۲۰	۲/۲۱	-۱۰/۲۹	۰/۰۰۰
	غیر شاغل	۲۰۰	۱/۴۰	۴/۲۰	۲/۲۸	-۱۰/۵۷	۰/۰۰۰
انسجام	شاغل	۲۰۰	۲	۵	۲/۹۵	-۱/۸۴۸	۰/۳۹۷
	غیر شاغل	۲۰۰	۲	۴	۲/۹۵	-۰/۸۸۷	۰/۳۷۶

پیش از تجزیه و تحلیل آماره‌های استنباطی، ابتدا برای بررسی نوع توزیع متغیرها و در نتیجه انتخاب آزمون مناسب از آزمون یک نمونه‌ای کلموگورف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج این آزمون در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵- نتایج آزمون یک نمونه‌ای کلموگورف-اسمیرنوف جهت

تعیین نوع توزیع متغیرها

متغیرهای تحقیق	آماره آزمون	معناداری
کیفیت زندگی	۰/۱۷۲	۰/۰۰۰
توافق	۰/۱۴۰	۰/۰۰۰
رضایت	۰/۲۲۵	۰/۰۰۰
انسجام	۰/۲۴۱	۰/۰۰۰
تعارض زناشویی	۰/۱۱۳	۰/۰۰۰
کاهش همکاری	۰/۱۵۰	۰/۰۰۰
کاهش رابطه جنسی	۰/۱۹۳	۰/۰۰۰
افزایش واکنش‌های هیجانی	۰/۱۵۶	۰/۰۰۰
افزایش جلب حمایت فرزندان	۰/۱۴۵	۰/۰۰۰
افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود	۰/۱۵۶	۰/۰۰۰
کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و دوستان	۰/۱۲۷	۰/۰۰۰
جدا کردن امور مالی از یکدیگر	۰/۱۵۶	۰/۰۰۰
کاهش ارتباطی موثر	۰/۱۷۶	۰/۰۰۰
بهزیستی روان‌شناختی	۰/۱۸۵	۰/۰۰۰
خود پیروی	۰/۱۹۴	۰/۰۰۰

¹ - Mann-Whitney U Test

گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. همچنین در بعد توافق میانگین کیفیت زندگی زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل، در بعد رضایت میانگین کیفیت زندگی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل و در بعد انسجام میانگین کیفیت زندگی هر دو گروه زنان شاغل و غیر شاغل برابر می‌باشد.

جدول ۸- نتایج آزمون یو مان- ویتنی (فرضیه ۳)

متغیرها	مقدار یو مان-ویتنی	Z مقدار	معناداری
کیفیت زندگی	۱۵۷۵۳	-۳/۶۹	۰/۰۰۰
توافق	۱۴۲۸۶/۵	-۴/۹۸	۰/۰۰۰
رضایت	۱۹۴۱۷	-۰/۵۱	۰/۶۱۰
انسجام	۱۹۰۵۶	-۰/۸۴	۰/۴۰۱

۵. بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی مبانی تئوریک و تحقیقات گذشته به این نتیجه رسیده- ایم که فعالیت اجتماعی بر مفاهیمی همچون بهزیستی روانشناختی، تعارضات زناشویی و کیفیت زندگی زناشویی بی‌تاثیر نمی‌باشد. در پژوهش حاضر، اطلاعات جمع‌آوری شده و تحلیل آن‌ها، نکات ارزنده‌ای را روشن می‌کند که ذیلاً به خلاصه و اهم آن اشاره می- نمائیم:

فرضیه ۱: بهزیستی روانی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

در ارتباط با فرضیه ویژه اول و گزاره‌های مرتبط با آن، با توجه به این که، میانگین بهزیستی روان‌شناختی در گروه شاغل بالاتر از مقدار متوسط ۳/۵ و در گروه غیر شاغل در حد متوسط می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی عدم معنادار بودن ($\text{sig} > 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر بهزیستی روان‌شناختی گروه غیر شاغل با میانگین وزنی ۳/۵ است. اما در گروه زنان شاغل، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی معنادار بودن ($\text{sig} < 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر بهزیستی روان‌شناختی با میانگین وزنی ۳/۵ است؛ به این ترتیب که مقدار t مثبت متغیر بهزیستی روان‌شناختی در گروه زنان شاغل بیانگر بالاتر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳/۵) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل میزان بهزیستی روان‌شناختی خود را بالاتر از متوسط و زنان غیر شاغل در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در همه ابعاد بهزیستی روان‌شناختی به غیر از بعد خود پیروی بالاتر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند. اما زنان غیر شاغل در ابعاد تسلط محیطی، رشد شخصی و هدف در زندگی پایین‌تر از متوسط و در سایر ابعاد بالاتر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند.

با توجه به نتایج بدست آمده، معناداری آزمون یومان- ویتنی برای

نیز از آزمون ناپارامتریک یو مان- ویتنی استفاده می‌شود. با توجه به نتایج جدول ۷، معناداری آزمون یو مان- ویتنی برای متغیر تعارض زناشویی و ابعاد آن به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین تعارض زناشویی و ابعاد آن به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. در بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» تفاوت معناداری در تعارض زناشویی زنان شاغل و غیر شاغل وجود ندارد. همانطور که در جدول توصیفی ۳ مشاهده شد، میانگین تعارض زناشویی گروه زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است. همچنین در همه ابعاد تعارض زناشویی به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر»، میانگین تعارض زناشویی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است.

جدول ۷- نتایج آزمون یو مان- ویتنی (فرضیه فرعی ۱)

متغیرها	مقدار یو مان-ویتنی	Z مقدار	معناداری
تعارض زناشویی	۱۴۷۴۰	-۴/۵۶	۰/۰۰۰
کاهش همکاری	۱۶۲۰۸	-۳/۳۱	۰/۰۰۱
کاهش رابطه جنسی	۱۵۱۶۳/۵	-۴/۲۴	۰/۰۰۰
افزایش واکنش‌های هیجانی	۱۶۳۵۱	-۳/۱۸	۰/۰۰۱
افزایش جلب حمایت فرزندان	۱۳۱۴۸	-۵/۹۷	۰/۰۰۰
افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود	۱۳۹۲۷	-۵/۲۸	۰/۰۰۰
کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و دوستان	۱۴۶۹۳	-۴/۶۱	۰/۰۰۰
جدا کردن امور مالی از یکدیگر	۱۹۹۱۸	-۰/۰۷	۰/۹۴۳
کاهش ارتباطی موثر	۸۸۵۱	-۹/۷۴	۰/۰۰۰

کیفیت زندگی زناشویی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیر شاغل تفاوت معناداری دارد.

با توجه به وجود یک متغیر فاصله‌ای- نسبی که دارای توزیع غیر نرمال است و یک متغیر اسمی دو حالتی، جهت بررسی فرضیه سوم نیز از آزمون ناپارامتریک یو مان- ویتنی استفاده می‌شود.

با توجه به نتایج جدول ۸، معناداری آزمون یو مان- ویتنی برای متغیر کیفیت زندگی زناشویی و بعد توافق کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین کیفیت زندگی زناشویی و بعد توافق در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. در ابعاد رضایت و انسجام معناداری آزمون بالاتر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z کمتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر پذیرفته شده و تساوی میانگین ابعاد رضایت و انسجام در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. همانطور که در جدول توصیفی ۵ مشاهده شد، میانگین کیفیت زندگی زناشویی

متغیر بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از $1/96$ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. همانطور که در نتایج توصیفی فصل چهارم مشاهده شد، میانگین بهزیستی روان‌شناختی گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. همچنین در ابعاد، تسلط محیطی، رشد شخصی، هدف در زندگی و پذیرش خود، میانگین بهزیستی زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است و در ابعاد خود پیروی و روابط مثبت با دیگران، میانگین بهزیستی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است.

نتایج به دست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش محمدخانی (۱۳۹۶) که به مقایسه مولفه‌های جسمانی و روانی بهزیستی روان‌شناختی در زنان شاغل و خانه‌دار شهرستان سقز انجام گرفته است، هم خوانی دارد. در این پژوهش بیان شد؛ در مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی تفاوت معناداری بین زنان شاغل و زنان خانه‌دار در وجود دارد. نتایج بیانگر این بود که زنان شاغل در مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی وضعیت بهتری از زنان خانه‌دار داشتند. همچنین نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش رحمانی، توفیقی و بحرانی (۱۳۹۶) مطابقت دارد. آن‌ها پژوهشی با عنوان مقایسه رضایت زناشویی، کیفیت زندگی، بهزیستی روان‌شناختی و تاب‌آوری روانی زنان شاغل فرهنگی، شاغل غیرفرهنگی و زنان خانه‌دار شهر بوشهر انجام دادند. نتایج آن نشان داد؛ زنان خانه‌دار نسبت به سایر گروه‌ها از رضایت زناشویی بیشتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از کیفیت زندگی بالاتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از رضایت نسبت به سایر گروه‌ها از تاب‌آوری بالاتری برخوردار بودند. همچنین نتایج پژوهش عسکری (۱۳۹۲) با هدف مقایسه بهزیستی روان‌شناختی و باورهای ارتباطی در زنان متاهل شاغل و غیر شاغل شهر شیراز نشان داد؛ تفاوت میانگین دو گروه در بهزیستی روان‌شناختی و ابعاد آن معنادار است و تفاوت میانگین دو گروه در بهزیستی روان‌شناختی معنادار است. همچنین نتایج این پژوهش با نتایج بدست آمده از تحقیقات بابائیگیوی (۱۳۹۵) همسو می‌باشد.

در تبیین این فرضیه می‌توان گفت، اشتغال به دلیل هویت اجتماعی که فرد منتقل می‌کند موجب می‌شود عزت نفس وی بالاتر رود و این خود در بهبود عملکرد فردی آن‌ها اثرگذار می‌باشد. براین اساس زنان شاغل احساس ارزشمندی بیشتری نسبت به زنان خانه‌دار به دلیل هویت بیرونی که شغل به آنان

می‌دهند؛ دارند.

فرضیه ۲: تعارض زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

در ارتباط با فرضیه ویژه دوم و گزاره‌های مرتبط با آن، با توجه به این‌که شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین وزنی ۳ برای متغیر تعارض زناشویی و ابعاد آن ارائه شده است. با توجه به جدول ۴-۶، میانگین تعارض زناشویی در گروه شاغل پایین‌تر از مقدار متوسط ۳ و در گروه غیر شاغل در حد متوسط می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی عدم معنادار بودن ($sig > 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر تعارض زناشویی گروه غیر شاغل با میانگین وزنی ۳ است. اما در گروه زنان شاغل، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای حاکی معنادار بودن ($sig < 0/05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر تعارض زناشویی با میانگین وزنی ۳ است؛ به این ترتیب که مقدار t منفی متغیر تعارض زناشویی در گروه زنان شاغل بیانگر پایین‌تر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل میزان تعارض زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط و زنان غیر شاغل در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در همه ابعاد تعارض زناشویی پایین‌تر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند. اما زنان غیر شاغل در ابعاد کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی و کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و دوستان بالاتر از متوسط و در سایر ابعاد پایین‌تر از متوسط خود را ارزیابی کرده‌اند. با توجه به نتایج بدست آمده، معناداری آزمون یو مان-ویتنی برای متغیر تعارض زناشویی و ابعاد آن به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از $1/96$ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین تعارض زناشویی و ابعاد آن به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. در بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر» تفاوت معناداری در تعارض زناشویی زنان شاغل و غیر شاغل وجود ندارد. همانطور که در جدول توصیفی فصل چهارم مشاهده شد، میانگین تعارض زناشویی گروه زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است. همچنین در همه ابعاد تعارض زناشویی به غیر از بعد «جدا کردن امور مالی از یکدیگر»، میانگین تعارض زناشویی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل است.

نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۷)، با عنوان مقایسه حس انسجام و سبک‌های حل تعارض زناشویی زنان شاغل و خانه‌دار همسو می‌باشد. نتایج این پژوهش نشان داده است که بین زنان شاغل و خانه‌دار حس

زندگی زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط ارزیابی کرده‌اند. زنان شاغل در بعد توافق، کیفیت زندگی زناشویی خود را بالاتر از متوسط، در بعد رضایت، پایین‌تر از متوسط و در بعد انسجام، در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. اما زنان غیر شاغل در ابعاد توافق و رضایت، کیفیت زندگی زناشویی خود را پایین‌تر از متوسط و در بعد انسجام، در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.

با توجه به نتایج بدست آمده، معناداری آزمون یو مان- ویتنی برای متغیر کیفیت زندگی زناشویی و بعد توافق کوچک‌تر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد شده و عدم تساوی میانگین کیفیت زندگی زناشویی و بعد توافق در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. در ابعاد رضایت و انسجام معناداری آزمون بالاتر از ۵ درصد است و همچنین قدر مطلق مقدار Z کمتر از ۱/۹۶ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر پذیرفته شده و تساوی میانگین ابعاد رضایت و انسجام در زنان شاغل و غیر شاغل پذیرفته می‌شود. همانطور که در جدول فصل چهارم مشاهده شد، میانگین کیفیت زندگی زناشویی گروه زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل است. همچنین در بعد توافق میانگین کیفیت زندگی زنان شاغل بیشتر از زنان غیر شاغل، در بعد رضایت میانگین کیفیت زندگی زنان غیر شاغل بیشتر از زنان شاغل و در بعد انسجام میانگین کیفیت زندگی هر دو گروه زنان شاغل و غیر شاغل برابر می‌باشد.

همچنین نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش، رحمانی (۱۳۹۶) که به مقایسه رضایت زناشویی، کیفیت زندگی، بهزیستی روان‌شناختی و تاب‌آوری روانی زنان شاغل فرهنگی، شاغل غیر فرهنگی و زنان خانه‌دار شهر بوشهر پرداخته است، همسو می‌باشد. نتایج پژوهش ایشان نشان داد، زنان خانه‌دار نسبت به سایر گروه‌ها از رضایت زناشویی بیشتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از کیفیت زندگی بالاتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از بهزیستی روان‌شناختی بیشتری برخوردار بودند. زنان شاغل فرهنگی نسبت به سایر گروه‌ها از تاب‌آوری بالاتری برخوردار بودند. همچنین نتایج این پژوهش با پژوهش طلوع مهر (۱۳۹۱) و باقری معین (۱۳۹۹) همسو می‌باشد.

در تبیین این فرضیه می‌توان گفت، اشتغال می‌تواند زمینه سلامت روحی و نشاط اجتماعی را در فرد بالا ببرد و این امر به دلیل حضور اجتماعی بیشتر زنان شاغل فراهم می‌شود که موجب شکل‌گیری هویت اجتماعی در کنار رشد هویت فردی خواهد شد. افراد ترجیح می‌دهند یک حس معنی وجودی از کاری که انجام

انسجام تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. هم چنین بین مقیاس حل تعارض زنان شاغل و خانه‌دار و نیز خرده مقیاس‌های سبک یکپارچگی و سبک اجتنابی و سبک ملزم شده تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه این نتایج بیان می‌دارند سبک تعارض مسلط و مصالحه بین زنان شاغل و خانه‌دار معنادار نبوده است. همچنین نتایج پژوهش فوق با نتایج پژوهش‌های ژو و همکاران (۲۰۱۱)، جوزف (۲۰۱۶) توابی نژاد همسو می‌باشد. نتایج پژوهش فوق با نتایج پژوهش هنرپروران (۱۳۹۰) که به مقایسه الگوی‌های ارتباط و تعارضات زناشویی در زنان متأهل شاغل در بانک‌های دولتی و زنان خانه‌دار شهر شیراز پرداخته است؛ همسو نمی‌باشد. ایشان در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که زنان شاغل بیشتر از الگوی ارتباطی سازنده متقابل و زنان خانه‌دار بیشتر از الگوی ارتباطی اجتناب متقابل استفاده می‌کنند. در زمینه تعارضات زناشویی نیز زنان شاغل در خرده مقیاس جدا کردن امور مالی از یکدیگر دارای تعارضات بیش تری هستند و زنان خانه‌دار در خرده مقیاس‌های افزایش جلب حمایت فرزند و افزایش واکنش‌های هیجانی دارای تعارضات بیش تری بودند.

در تبیین این فرضیه می‌توان گفت به طور کلی زنان شاغل به دلیل اشتغال با الش‌هایی چون استرس، رضایت زناشویی، ایجاد تعادل بین کار و نقش همسری و مادری در سه سطح شخصی، زوجی و سازمانی عنوان کرد که عملکرد وی را در هر دو بخش کار و خانواده تحت تاثیر قرار می‌دهد که این چالش‌ها در زنان خانه‌دار کمتر وجود خواهد داشت. از سویی تاثیر عدم همکاری و تقسیم کار مردان در زمان اشتغال زنان در خارج از منزل می‌تواند عاملی بر ایجاد تعارضات زناشویی باشد.

فرضیه ۳: کیفیت زندگی زناشویی در زنان شاغل و غیرشاغل تفاوت معناداری دارد.

در ارتباط با فرضیه ویژه سوم و گزاره‌های مرتبط با آن، با توجه به این‌که شاخص‌های آماری و نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین وزنی ۳ برای متغیر کیفیت زندگی زناشویی و ابعاد آن ارائه شده است. با توجه به جدول فصل چهارم، میانگین کیفیت زندگی زناشویی در هر دو گروه زنان شاغل و غیر شاغل پایین‌تر از مقدار متوسط ۳ می‌باشد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای هر دو گروه، حاکی معنادار بودن ($\text{sig} < 0.05$) اختلاف میانگین به دست آمده متغیر کیفیت زندگی زناشویی با میانگین وزنی ۳ است؛ به این ترتیب که مقدار t منفی متغیر کیفیت زندگی زناشویی در هر دو گروه بیانگر پایین‌تر بودن میانگین از مقدار مورد آزمون (۳) می‌باشد. به عبارت دیگر، زنان شاغل و غیر شاغل میزان کیفیت

عنوان متغیر اثرگذار بررسی نمود.

۴- هرگز ما ادعا نخواهیم کرد که پارامترهای مندرج در این پژوهش، پارامترهای جامع می‌باشند. اگرچه سعی بر آن بود شاخص‌های کلی که به نظر می‌رسید مهم ارزیابی شده است، در نظر گرفته شود. لذا پیشنهاد می‌گردد که برای تحلیلی دقیق، پارامترهایی را به آن افزود و یا از آن کاست. بنابراین با نشان دادن فرم کلی توسط محقق در تحقیقات آتی می‌توان از آن بهره جست و با استفاده از پارامترهای دیگری هم بتوان به تحلیل پرداخت. به عنوان مثال مقایسه سبک فرزندپروری، دیدگاه همسران زنان شاغل و غیرشاغل، زنان سرپرست خانواده هم می‌تواند نتایج مفیدی را در اختیار علاقه‌مندان مباحث خانواده قرار دهد.

ب: پیشنهادهای کاربردی

۱- از نتایج تحقیق فوق بر می‌آید، که زنان غیر شاغل در ابعاد رشد شخصی، هدف در زندگی، تسلط محیطی در سطح پایین تری نسبت به زنان شاغل می‌باشند؛ لذا با ارائه برنامه‌های آموزشی با محتوای عزت نفس، توسعه فردی و هدفگذاری می‌توان در این ابعاد در زنان غیرشاغل تغییراتی ایجاد نمود. همچنین ارائه بسته‌های کارآفرینی مشاغل خانگی و شرکت زنان غیرشاغل در این دوره‌ها می‌تواند زمینه رشد شخصی آنان را فراهم نماید.

۲- نتایج تحقیق در بررسی فرضیه دوم نشان می‌دهد، با توجه به پایین بودن ابعاد تعارضات زناشویی، کاهش رابطه جنسی، کاهش رابطه با خویشاوندان همسر و افزایش واکنش‌های هیجانی زنان غیرشاغل نسبت به زنان شاغل، ضرورت استفاده از دوره‌های مدیریت هیجان، ارتباط با خانواده همسر و مهارت‌های ارتباط با همسر برای این بخش از جامعه احساس می‌شود.

۳- یافته‌های این پژوهش در بررسی فرضیه سوم نشان می‌دهد، زنان شاغل در رضایت کیفیت زناشویی در سطح پایین تری از زنان غیر شاغل قرار دارند. زنان تجارب مختلفی از ایفای هم‌زمان کار- خانواده دارند و جنبه‌های مثبت اشتغال و حضور در فعالیت‌های دستمزدی و در عین حال فشارها و احساسات منفی در محیط کار و خانواده را تجربه می‌نماید. اشتغال برای زنان صرف نظر از استقلال مالی، اهمیت اجتماعی و روان‌شناختی دارد و شاغل بودن را بخشی از هویت اجتماعی می‌دانند.

۴- تعارض کار- خانواده - که از فشار نقش‌های شغلی نشئت گرفته است- در عملکرد فردی در محیط خانه اثر گذاشته است. به گونه‌ای که افراد برای تکمیل و ایفای نقش‌های خود در خانواده دچار مشکلاتی شده‌اند و فشار و خستگی خود و اعضای خانواده را موجب شده‌اند.

لذا پیشنهاد می‌شود برای زنان شاغل از طریق سازمان مربوط دوره‌های آموزشی مدیریت زمان جهت تنظیم فرصت‌ها، توسعه فردی و روابط با همسر، آموزش مردان برای همکاری در

می‌دهند بیابند. حس ناامیدی زمانی ایجاد می‌شود که دریابند کاری انجام نداده‌اند و این موضوع متأسفانه در شرایط زمینه‌ای و بی‌هویتی زن خانه‌دار بیشتر دیده می‌شود.

در عصر حاضر توجه به نقش سازنده زنان در جامعه و اشتغال شان بیشتر مورد توجه قرار گرفته است و حضور آنان را در فعالیت‌های مختلف اجتماعی موجب رونق اقتصاد و توسعه جامعه می‌دانند. استقلال مالی به کاهش وابستگی زنان به مردان، افزایش اقتدار، عزت نفس زنان منجر می‌شود. پیامدهای مثبت اشتغال زنان در بسیاری از ابعاد زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی بیشتر از آن پیامدهای منفی است. از سویی نداشتن شغل می‌تواند به کاهش عزت نفس، تهدید سلامت روانی، و... شود. با توجه به چارچوب و بافت مان دینی ما در صورتی کار و اشتغال زن با رعایت چارچوب‌های اسلامی باشد خود می‌تواند منبعی برای رفع نیازهای وی گردد. لذا فراهم کردن بسترهای مشارکت اجتماعی زنان متناسب با جایگاه و تسهیل تعادل بین زندگی کاری و خانوادگی افراد شاغل می‌تواند به‌زیستی آنان را فراهم نماید و در بعد خانوادگی موجب کاهش تعارض و افزایش کیفیت زناشویی شود.

پیشنهادهای پژوهش

الف- پیشنهادهای نظری: آنچه مسلم است محقق در پایان پژوهش خود دیدگاه‌های جدیدی را خواهد شناخت که می‌تواند راهنمای پژوهشگرانی باشد که قصد تحقیق مشابه را دارند، بر این اساس تحقیق حاضر می‌تواند پایه‌ای کاربردی برای سایر تحقیقاتی باشد که در این زمینه انجام می‌شوند، هر چند نتایج آن قابل تعمیم نیست، زیرا جامعه آماری آن محدود شده است. در هر صورت می‌توان این تحقیق را باب جدیدی برای پاره‌ای از تحقیقات به شمار آورد. تحقیقات قابل پیش‌بینی در حال حاضر عبارتند از :

۱- در این پژوهش به دلیل محدودیت زمانی و گستردگی کار، تنها بخش کوچکی مورد تحقیق قرار گرفته است. محدودیت‌های پژوهش حاضر فرصت‌هایی را برای تحقیق آتی فراهم می‌آورد. لذا می‌توان برای ارائه تحلیلی کامل و جامع، تحقیقات مشابه دیگری برای استان‌های دیگر انجام داد تا بدین وسیله تحلیل کامل‌تری ارائه گردد. چرا که اثر فرهنگ و نگرش را در هر یک از متغیرها نمی‌توان کتمان نمود.

۲- می‌توان در یک سازمان چنین پژوهشی را در سطوح مختلف سازمانی براساس نوع شغل برای زنان شاغل انجام داد. مثلاً تأثیر نوع شغل (دولتی یا خصوصی) یا ساعات کاری بر کیفیت زندگی زناشویی. همچنین تفاوت بین زنان شاغل در مشاغل خصوصی با زنان شاغل در مشاغل دولتی را بررسی شود و نشان دهد که آیا شرایط شغلی خاص بر کیفیت زندگی زناشویی اثر متفاوتی دارد یا خیر؟!

۳- پیشنهاد می‌شود در جامعه آماری بانوان نقش مادری را نیز به

۴۱-۳۸

جمالی و همکاران (۱۳۹۲). مقایسه بهزیستی روان‌شناختی زنان سرپرست خانواده با زنان دارای سرپرست، نشریه‌ی زن در توسعه و سیاست، ۱۱(۴)

خدادادی، زینب (۱۳۹۹). مقایسه سازگاری زناشویی، همدلی و هیجان خواهی زنان معلم و زنان شاغل غیر معلم شهرستان مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی حکمت رضوی، گروه روانشناسی و علوم اجتماعی - مددکاری رجایی قاضی و همکاران (۱۴۰۰). رضایت از زندگی و رضایت زناشویی برخاسته از تجارب زیسته‌ی زنان شاغل و خانه‌دار: یک مطالعه پدیدارشناسی، فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۱۵(۱).

دستجردی، رضا و همکاران (۱۳۹۰). نقش پنج عامل بزرگ شخصیت در پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی، مجله علمی علوم پزشکی بیرجند، ۱۸(۲)

سلیمانی، اسماعیل (۱۳۹۵). تاثیر معنادرمانی گروهی در رضایت زناشویی و بهزیستی روان‌شناختی همسران ناسازگار، مجله مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۶

طلوع‌مهر، داریوش (۱۳۹۱). مقایسه کیفیت زندگی زنان شاغل فرهنگی، زنان شاغل غیر فرهنگی و زنان خانه‌دار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

عبدی زرین و همکاران (۱۳۹۹). مقدمات بهزیستی روان‌شناختی، انتشارات آزمون یارپویا

عبدی زرین، سهراب، نیکخواه سیروبی، زهرا (۱۴۰۰). بهزیستی روان‌شناختی: "نقش تمایز یافتگی، ناگویی هیجانی و قدرت من". مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۸(۳)، ۱۳-۲۴

علی محمدی، فاطمه و دیگران (۱۴۰۰). پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی براساس تعهد و همدلی زوجین در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۸(۴)

علی نژاد، منوچهر، موسوی، سیده زینب (۱۴۰۰). مطالعه رفتار کارآفرینانه زنان در یزد: از ساختارهای تحمیلی خود اشتغالی تا باز تعریف اجتماعی منتهی به آفرینشگری موقعیت. مطالعات راهبردی زنان، ۲۳(۹۲)، ۱۷۲-۱۵۳

عباسی اسفنجیر، علی اصغر و امیری موسوی، سیده سمیه (۱۳۹۷). رابطه‌ی استرس شغلی با کیفیت زندگی و سازگاری زناشویی در بین پزشکان زن شهرستان آمل، فصلنامه علمی- پژوهشی زن و جامعه، ۹(۳)

فراست، هادی و دیگران (۱۳۹۸). تاثیر بهزیستی روان‌شناختی بر فرسودگی شغلی کارکنان پلیس راهور، فصلنامه مطالعات مدیریت ترافیک، ۵۴

مسئولیت‌های خانه، برنامه آموزشی بهبود بخشی روابط، غنی سازی رابطه زوجین بر برگزارگردد. همچنین بهره مندی از حمایت‌های اجتماعی در ایجاد این تعادل بین کار و زندگی مفید واقع خواهد شد.

منابع

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۷). مقایسه حس انسجام و سبک‌های حل تعارض زناشویی زنان شاغل و خانه‌دار، فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، ۱۰(۳۵)

اسماعیل زاده، خلیل (۱۳۹۲). مقایسه ابعاد رضایت زناشویی زنان دارای مشاغل دولتی، آزاد و زنان خانه‌دار، فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۸(۲۹)

ابراهیمی، جعفر و همکاران (۱۳۹۰). بررسی مقایسه‌ای میزان رضایت از زندگی زنان شاغل و خانه‌دار، مطالعات جامعه‌شناسی، ۱۴(۱۳)

بابائی‌گیوی، رضا، نظری، علی محمد، و محسن زاده، فرشاد (۱۳۹۵). بررسی مقایسه‌ای بهزیستی روان‌شناختی و دل‌زدگی زناشویی و ابعاد آن‌ها در زنان شاغل و غیر شاغل. زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)، ۷(۱) (مسلسل ۲۵)، ۱۶۳-۱۸۰.

بابایی، رضا (۱۳۹۴). بررسی مقایسه‌ای بهزیستی روان‌شناختی و دل‌زدگی زناشویی زنان شاغل و غیر شاغل، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خوارزمی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

باقری معین، طوبی (۱۳۹۹). مقایسه بررسی خصیصه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری و کیفیت زندگی در زنان شاغل و غیر شاغل ۵ ناحیه از شهر اصفهان، سومین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی

برزگران، سارا، هارون رشیدی، همایون، کاظمیان مقدم، کبری (۱۴۰۰). تاثیر طرحواره‌درمانی هیجانی بر بخشودگی، کیفیت روابط زناشویی و تمایز یافتگی زنان مواجه شده با پیمان‌شکنی همسر. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۲(۱)، ۳۱۵-۳۳۲

بهادری خسروشاهی، جعفر و همکاران (۱۳۹۳). رابطه سرمایه اجتماعی با بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان دانشگاه تبریز، دوفصلنامه شناخت اجتماعی، ۲(۲)

تقوی و دیگران (۱۳۸۹). مقایسه سازگاری زناشویی زنان شاغل و غیر شاغل و عوامل مرتبط با آن در شهر مهاباد، مطالعات جامعه‌شناسی، ۳(۹)

جمال زاده، راضیه و گلزاری، محمود (۱۳۹۳). اثربخشی امید درمانی در افزایش شادکامی و رضایت از زندگی در زنان سالمند مستمر در مرکز سالمندان شهرستان بروجن، فصلنامه زن و جامعه، ۲،

long term marital satisfaction. *Emotion*. 20(7)
1225 .

کریمی، پروانه (۱۳۹۳). پیش بینی بهزیستی روانشناختی براساس هوش معنوی و سخت رویی در دانشجویان دختر، *نشریه اسلام و سلامت*، ۱(۴)

موسوی مقدم، سیدرحمت‌الله (۱۴۰۰). بررسی الگوی رابطه‌ای سرمایه روانشناختی، معنویت و بهزیستی روانشناختی در دانشجویان، *مجله مطالعات اسلامی در حوزه سلامت*، ۵(۴)

میرمهدی، سیدمهدی و همکاران (۱۴۰۱). بررسی تاثیر ترس از کووید ۱۹ بر بهزیستی روانشناختی کارکنان با نقش میانجی نامنی شغلی و تعدیل گر ذهن آگاه، *فصلنامه مدیریت پرستاری*، ۱۱(۱)

هنرپروران، نازنین و همکاران (۱۳۹۰). مقایسه الگوی‌های ارتباط و تعارضات زناشویی در زنان متاهل شاغل در بانک‌های دولتی و زنان خانه‌دار شهر شیراز، *فصلنامه علمی پژوهشی جامعه شناسی زنان*، ۲(۳)

Chen J, Zheng X, Li C, Xiong Q, Yu Q, Shi S, et al. (2020). The association between parental marriage satisfaction and adolescent suicidal ideation: The moderating effect of breastfeeding duration. *Children and Youth Services Review*. 118,105459 .

Kim S, Varanasi N. (2019). Labor supply of married foreign-born women in credit-constrained households. *Economic Modelling*; 81: 411-421 .

Moradkhani A. (2017). Moghayeseye salamat ravan, sazegari zanashooei va samimiati zanashooei beyn zanan shaghel va gheyre shaghel shahrestan Shiraz [Comparison of mental health, marital adjustment and marital intimacy between employed and non-employed women in Shiraz] [Thesis for MSc]. [Marvdasht, Iran]: Azad University, Marvdasht Branch.

Hashemi, H. Khorshid, M. & Hassan, I. (2007). Marital adjustment, stress and sepresstion among working and non- working married women, *Journal of consulting and clinical Psychology*, 59, 458-463 .

Latifi, Z. (1998). A study of relationship between employing in mental health. M. A thesis of Esfahan university.

Tahmasbi, S. (2006). A comparison between employed and housewife women of marital satisfaction Qartely of nursing Hamedan university .

Pospelova I, Kosianova O. (2020). The influence of social and psychological attitudes of modern spouses on their marriage satisfaction. *Science and Education* (1), 13 .

Rod K. (2015). Observing the effects of mindfulness-based meditation on anxiety and depression in chronic pain patients. *International Journal of Behavioral Sciences*;5 (4),143–7 .

Otero MC, Wells JL, Chen K -H, Brown CL, Connelly DE, Levenson RW, et al. (2020). Behavioral indices of positivity resonance associated with